

Streszczenie

Rozprawa podzielona jest na dwie części. Pierwsza z nich dotyczy poetyckiej oniologii Leopolda Staffa, druga skupia się na ujęciu snu w poezji Tadeusza Micińskiego. Przedmiotem dysertacji jest sen jako główny temat wypowiedzi poetyckiej. Zaproponowana w pracy systematyzacja opiera się na czynniku semantycznym. Jest ona z natury swej schematyczna i nie uwzględnia wszystkich odcieni znaczeniowych omawianego zjawiska, choć pozwala na wytyczenie pewnych ogólnych funkcji, jakie pełni sen w omawianej poezji.

W rozdziale pierwszym przedstawiłam aktualizację i transfigurację tradycji ze szczególnym uwzględnieniem tez badawczych, dotyczących modernistycznej oniologii. Przegląd naukowych stanowisk pozwolił mi zauważyć pewne analogie i różnice w ujęciu snu w Młodej Polsce oraz skonfrontować poetykę omawianych twórców z ogólną, literacką konwencją oniryczną całej epoki. W rozdziale drugim omówiłam sny związane z kreowaniem nastroju i penetracją psychicznego wnętrza w liryce Leopolda Staffa. Pejzaż zewnętrzny z wykorzystaniem motywu snu ulega swoistej psychizacji, staje się symbolicznym ekwiwalentem pejzażu wewnętrznego, obrazującego duchowy pasywizm i letarg. W rozdziale trzecim rozpatruję problematykę snów miłosnych, staram się odpowiedzieć na pytanie: w jaki sposób sen kreuje doświadczenie miłości w poezji autora *Snów o potędze*? Okazuje się, iż sposób przedstawienia afektywnych relacji za pośrednictwem onirycznej wyobraźni ukazuje niezwykle różnorodny repertuar. Poprzez sen bohater kreuje najczęściej mentalną przestrzeń miłosnej enklawy, w której pojawia się postać eterycznej kochanki. Niezwykle oryginalne okazują się również niektóre konceptualizacje sennych przeżyć, związane z emanacją uczuciowości wobec partnerki (figura „snu-lustra”). Rozdział czwarty dotyczy autokreacji dokonywanej za pomocą sennego marzenia oraz swoistej analogii między snem a dziełem twórczym. Poprzez władzę onirycznej wyobraźni bohaterowie Staffa starają się określić nowe oblicze tożsamościowe.

Rozdział piąty otwiera część drugą pracy i tematykę związaną ze snem w poezji Tadeusza Micińskiego. Tytuł rozdziału – *Sny rewelatorskie i problemy onirycznej tożsamości* – obejmuje szerokie spektrum tematyczne, które wyznacza szeroki zakres sprobmatyzowania pojęcia snu w liryce autora *W mroku gwiazd*. Sny rewelatorskie w sposób szczególny przywołują doświadczenia quasi-mistyczne, realizowane w poetyce Micińskiego w różnych wariantach. W pewnym sensie każdy z omówionych w tym rozdziale snów eksponuje indywidualne przeżywanie duchowych zmagania i tajemnic, wyznacza obszar duchowej penetracji. W rozdziale zostały podjęte takie zagadnienia jak: objawieniowy wymiar wizji sennych, trój etapowy proces oniryczno-baśniowej inicjacji w sferę wartości metafizycznych, zacierania granicy świadomościowej między „ja” śniącym i „ja” śnionym (w kontekście utworu *Sen*), autonomia sennych widzeń, a także określenie kondycji bytowej i tożsamościowej podmiotu. W rozdziale szóstym skupiłam się na omówieniu wizji miłosnych w twórczości Tadeusza Micińskiego. Miłosne wizje oniryczne charakteryzują się wyraźną dwubiegunowością, bardzo często wysniona, pragnieniowa wersja raju przekształca się na zasadzie

alogicznej, onirycznej transformacji w przestrzeń koszmaru. W rozdziale siódmym został zinterpretowany bardzo mocno wyeksponowany w poezji autora *Nietoty* związek snu z szeroko pojętą aktywnością i twórczością. Związek ten zostaje ujęty w zupełnie inny sposób niż w poezji Staffa, to znaczy nie tylko poprzez metaforykę bezpośrednią (choć zdarzają się wiersze, w których sen zostaje jakby zrównany z elementami należącymi do rzeczywistości zewnętrznej: „sen-kwiat”, „sen-harfa”) , lecz również poprzez kompozycję wiersza. Sen staje się jedną z najważniejszych zasad określających budowę całego utworu, co stało się podstawą do wyróżnionej przez mnie konwencji oniryczności filmowej.

Całość rozprawy zamyka porównanie oniologii obu twórców. Starłam się tu odpowiedzieć na narzucające się pytanie o miejsca wspólne i różnice dotyczące realizacji obu poetyk onirycznych, o sposoby i cele funkcjonowania sennej wyobraźni w poezji Leopolda Staffa i Tadeusza Micińskiego.

1.03.2019m. Natalia Pleszki-Fiedoruk